

Bruselj, 4. maj 2023
(OR. en)

9015/23

DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	4. maj 2023
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	8123/23
Zadeva:	Korupcija kot ovira za razvoj – sklepi Sveta (4. maj 2023)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o korupciji kot oviri za razvoj, ki jih je Svet odobril na 3946. seji 4. maja 2023.

Korupcija kot ovira za razvoj

Sklepi Sveta

1. Korupcija je kompleksen in trdovraten socialni, politični, varnostni in gospodarski problem, ki prizadeva vse države in regije po svetu, tudi Evropo. Po ocenah so njeni negativni ekonomski učinki enaki devetkratniku svetovne uradne razvojne pomoči. Korupcija spodkopava demokracijo, zaupanje v institucije, pravno državo ter uresničevanje in uveljavljanje človekovih pravic. Polasti se držav, spodkopava njihovo legitimnost, pobiranje davkov in zagotavljanje javnih storitev ter izkrivlja delujoče trge, s čimer dejansko ovira vsa področja trajnostnega človekovega, gospodarskega in družbenega razvoja. Korupcija je ključna ovira za izkoreninjenje revščine, saj najbolj prizadene revne ter osebe in skupine v najbolj ranljivem položaju. Povečuje neenakosti in nesorazmerno prizadene ženske, dekleta in invalide. Poleg tega podpira obstoj organizirane kriminalitete in negativno vpliva na varnost in stabilnost na vseh ravneh. Zato je korupcija v agendi za trajnostni razvoj do leta 2030, zlasti v njenem cilju trajnostnega razvoja št. 16, pa tudi v novem evropskem soglasju o razvoju in instrumentu NDICI – Globalna Evropa obravnavana kot ovira za trajnostni razvoj.
2. Pandemija COVID-19 je obremenila vire in ponovno potrdila pomen učinkovitega nadzora nad javno porabo. Neizzvana in nezakonita vojna agresija Rusije proti Ukrajini je prispevala k svetovni prehranski in energetske krizi. Glede na to Svet ugotavlja, da je vse bolj nujno sprejeti vsevladni pristop k boju proti korupciji, ne glede na to kdaj in kje se pojavi, da bi zagotovili podporo tistim, ki jo najbolj potrebujejo, in njeno najučinkovitejšo uporabo.

3. Svet ceni pomembne prispevke služb Komisije in ESZD k boju proti korupciji v okviru zunanjega delovanja EU. To vključuje dvostranske in regionalne programe, podporo izboljšanim sistemom upravljanja javnih financ, politične dialoge in dialoge o človekovih pravicah s partnerskimi državami ter akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024. Svet opozarja na potekajoče razprave o drugih možnih orodjih za boj proti korupciji na svetovni ravni.
4. Svet poudarja, da so boj proti korupciji, spodbujanje demokratičnih vrednot in visokih standardov ter zagotavljanje dobrega upravljanja in preglednosti sestavni deli sodelovanja EU in njenih držav članic z vsemi partnerskimi državami ter ključna vodilna načela strategije Global Gateway.
5. Svet poudarja, da je korupcija ena od najdražjih netarifnih ovir za svetovno trgovino, zlasti za države z nizkim in nižjim srednjim dohodkom, ter ena od glavnih ovir za vzpostavljanje ugodnega poslovnega in naložbenega okolja. Trgovinske in zasebne naložbe lahko okrepijo spodbude za zmanjšanje korupcije, tako da pospešujejo odprt, trajnostni in na pravilih temelječ trgovinski sistem ter inovativne rešitve financiranja.
6. Svet ugotavlja, da pranje denarja, davčne utaje in mednarodno podkupovanje predstavljajo znaten del nezakonitih finančnih tokov. Zato so pomembni elementi boja proti korupciji uveljavljanje večje preglednosti lastništva podjetij, podpiranje prizadevanj za sledenje, zamrznitev in vračilo ukradenega premoženja ter krepitev ureditev za preprečevanje pranja denarja, pa tudi preglednosti dejanskega lastništva ter pravil o nezdržljivosti in nasprotju interesov, lobiranju in pojavu vrtljivih vrat.
7. Glede na navedeno Svet poudarja, da je pomembno vključiti močan protikorupcijski vidik v vsa razvojna prizadevanja in medsebojno povezane sektorje, kot so zdravstvo, izobraževanje, zaposlovanje, energetska varnost in boj proti podnebnim spremembam. To je zlasti pomembno pri upravljanju javnih financ in kadar je korupcija razširjena in opredeljena kot ključna ovira za trajnostni razvoj, na primer v konfliktih in krizah, pri javnem naročanju, ekstraktivni industriji in obsežnih infrastrukturnih projektih.

8. Svet pozdravlja nedavno oceno podpore EU pravni državi in boju proti korupciji v partnerskih državah v obdobju 2010–2021, ki zagotavlja podlago v pravem trenutku za ambicioznejši in celovitejši pristop Ekipe Evropa k boju proti korupciji. Svet se seznanja zlasti s priporočili za oblikovanje enotnega in celovitega okvira za boj proti korupciji, ki bo vključeval vse sektorje, ter za izboljšanje spremljanja, ocenjevanja, prevzemanja odgovornosti in učenja. Svet poudarja, da lahko takšno vključevanje prizadevanj proti korupciji prispeva k izboljšanju vsakdanjega življenja državljanov in državljanek, saj zagotavlja enak dostop do ključnih storitev, zmanjšuje neenakost ter spodbuja odgovorno in vključujoče upravljanje.
9. V zvezi s tem Svet poziva Komisijo in visokega predstavnika, naj sprejmeta bolj strateški in celovit pristop EU k preprečevanju in obravnavanju korupcije kot ovire za izkoreninjenje revščine in trajnostni razvoj. To bi moralo vključevati hitro pripravo in razširjanje posodobljenih smernic o preprečevanju korupcije v zunanjem delovanju EU. Kot pomembna merila za to delo bi morali šteti konvencija ZN proti korupciji, konvencija OECD o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju, priporočilo OECD iz leta 2021 o spodbujanju boja proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju in priporočilo OECD iz leta 2016 za akterje razvojnega sodelovanja o obvladovanju tveganja korupcije ter tudi drugi mednarodni in evropski standardi.
10. Svet poudarja, da je pristop k razvoju, ki temelji na človekovih pravicah, pomembno orodje v boju proti korupciji, h kateremu so zavezane EU in njene države članice, je v skladu z novim evropskim soglasjem o razvoju in je določen v uredbi o NDICI – Globalna Evropa. Svet opozarja tudi na pomen izvajanja načel učinkovitega razvojnega sodelovanja, kar lahko prispeva k zmanjšanju koruptivnih praks in krepitvi javnih institucij, tudi s strokovnim znanjem javnega sektorja, krepitvijo zmogljivosti, tehnično pomočjo in izmenjavo znanja.

11. Svet poudarja, da bi morala obnovljena prizadevanja za boj proti korupciji temeljiti na vzajemno spoštljivem dialogu, vključujočih postopkih odločanja, človekovih pravicah in enakosti spolov, pri čemer bi se bilo treba osredotočiti na dolgoročni učinek, temelječ na političnoekonomski analizi lokalnih razmer in ključnih dejavnikov korupcije. Svet poleg tega poudarja, da je treba izkušnje iz uspešnih protikorupcijskih pristopov vključiti v vsa področja partnerstev, in sicer na podlagi dokazov in najboljših praks, hkrati pa zagotoviti skladnost politik na vseh ravneh in usklajevanje s protikorupcijskimi strategijami držav članic.
12. Svet spodbuja uporabo inovativnih in učinkovitih tehnologij za večjo preglednost in zmanjšanje tveganja korupcije. To vključuje prizadevanja za digitalno preobrazbo, tudi s krepitvijo vloge državljanov in državljanek, razvojem digitalnih, neodvisnih in avtonomnih zunanjih sistemov za žvižgače ter sistemov e-uprave in e-javnih naročil. Ta prizadevanja bi bilo treba po potrebi okrepiti, obenem pa zagotoviti zaščitne ukrepe za človekove pravice, tudi pravico do zasebnosti.
13. Svet poziva službe Komisije, ESZD in države članice, naj v duhu Ekipe Evropa tesneje sodelujejo, da bi spodbujale dobro upravljanje in se zoperstavile korupciji kot oviri za razvoj, tudi v okviru pobud Ekipe Evropa, strategije Global Gateway in okrepljenega političnega dialoga s partnerskimi državami. Svet v zvezi s tem zlasti pozdravlja svetovno pobudo Ekipe Evropa za demokracijo, katere poudarek je na pravni državi in odgovornosti.
14. Svet poleg tega poziva službe Komisije, ESZD in države članice, naj okrepijo prizadevanja za boj proti nezakonitim finančnim tokovom, vključno s premoženjem, pridobljenim s koruptivnimi praksami. Proti nezakonitim finančnim tokovom se je treba boriti v državah, od koder izvirajo, pa tudi v tranzitnih in namembnih državah. Svet v zvezi s tem pozdravlja potekajoče delo Projektne skupine za finančno ukrepanje v zvezi s preprečevanjem korupcije in pobudo Ekipe Evropa za podporo Afriki pri boju proti nezakonitim finančnim tokovom in mednarodnemu organiziranemu kriminalu.
15. Svet poziva službe Komisije in ESZD, naj ga redno obveščajo o napredku in zagotovijo, da bodo obstoječi mehanizmi poročanja zajemali ukrepe EU, ki prispevajo k zmanjšanju korupcije v širšem smislu.

16. Svet poudarja ključno vlogo javnih institucij, tudi neodvisnih revizijskih institucij, organizacij civilne družbe, večstranskih akterjev, zagovornikov človekovih pravic, novinarjev, žvižgačev, medijev in subjektov v zasebnem sektorju pri krepitevi odpornosti družbe proti korupciji in uresničevanju navedenih ciljev.
